

مکاتب فکری حسابداری

ریچارد چارلز لافلین

ترجمه و اقتباس
دکتر جواد رضازاده

تهران

۱۳۹۷

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)
پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه مترجم
۳	فصل اول: معرفی مکاتب فکری حسابداری
۳	۱-۱ مقدمه
۵	۱-۲ زبان و طبقه‌بندی حسابداری
۱۲	۱-۳ بررسی و تحلیل حسابداری مالی
۱۴	۱-۳-۱ تصویر سابقه تاریخی
۱۶	۱-۳-۲ تصویر واقعیت اقتصادی جاری
۱۸	۱-۳-۳ تصویر سیستم اطلاعاتی
۲۰	۱-۳-۴ تصویر کالای اقتصادی
۲۳	۱-۳-۵ نتیجه‌گیری
۲۴	۱-۳-۶ تحلیل مکاتب فکری فرعی حسابداری مالی
۲۶	۱-۳-۶-۱ حسابداری بهای تمام‌شده تاریخی
۲۶	۱-۳-۶-۲ حسابداری رویدادها
۲۷	۱-۳-۶-۳ اندازه‌گیری سود و ثروت
۲۸	۱-۳-۶-۴ حسابداری تورمی
۲۹	۱-۳-۶-۵ اطلاعات لازم برای الگوهای تصمیم‌گیری
۳۱	۱-۳-۶-۶ تحقیقات حسابداری رفتاری
۳۱	۱-۳-۶-۷ تحقیقات قیمت اوراق بهادار
۳۳	۱-۳-۶-۸ قدرت پردازش اطلاعات
۳۵	۱-۳-۶-۹ القای اطلاعات

صفحه	عنوان
۳۶	۱-۳-۶-۱۰ اقتصاد اطلاعات
۳۷	۱-۳-۶-۱۱ رویکردهای تئوری نمایندگی
۳۸	۱-۳-۶-۱۲ ملاحظات رفاه اجتماعی
۳۹	۱-۴ بررسی و تحلیل حسابداری مدیریت
۴۰	۱-۴-۱ طبقه‌بندی تئوری سازمان
۴۵	۱-۴-۲ مطالعه حسابداری مدیریت و ریشه‌های نظری آن
۴۷	۱-۴-۲-۱ جنبه‌های کمی حسابداری مدیریت
۵۳	۱-۴-۲-۲ جنبه‌های رفتاری حسابداری مدیریت
۵۸	۱-۴-۲-۳ تئوری سازمان و دیگر ریشه‌های جنبه‌های کمی و ...
۶۵	۱-۴-۳ تحلیل زمینه مکاتب فرعی حسابداری مدیریت
۶۹	۱-۵ نتیجه‌گیری
۷۶	فصل دوم: فهم و نقد ماهیت مکاتب فکری حسابداری
۷۶	۲-۱ مقدمه
۷۷	۲-۲ طبقه‌بندی مجدد مکاتب فکری حسابداری
۷۷	۲-۲-۱ طبقه‌بندی مشترک مکاتب فکری حسابداری مالی و مدیریت
۸۱	۲-۲-۲ طبقه‌بندی بر اساس چارچوب بارل و مورگان
۸۹	۲-۲-۳ تئوری سازمان و سیستم‌های حسابداری: طبقه‌بندی اسکات در زمینه ...
۹۷	۲-۳ تفکر عینی‌گرا در حسابداری: مکتب حسابداری نوظهور روچستر
۱۰۸	۲-۴ تئوری سیستم‌های اجتماعی در حسابداری: رویکردهای تئوری اقتضایی
۱۱۵	۲-۵ تئوری سوء کارکرد بوروکراتیک: حسابداری در هرج‌ومرج سازمان‌یافته
۱۲۴	۲-۶ مطالعات حسابداری مربوط به کثرت‌گرایی، تئوری کنش اجتماعی و ورای آن
۱۲۴	۲-۶-۱ رویکردهای کثرت‌گرا در تئوری سازمان و حسابداری
۱۳۰	۲-۶-۲ رویکردهای کنش اجتماعی در تئوری سازمان و حسابداری
۱۳۵	۲-۷ نتیجه‌گیری
۱۳۹	فصل سوم: سیر تحول مکاتب فلسفه علم و حسابداری
۱۳۹	۳-۱ مقدمه
۱۴۰	۳-۲ سیر تحول تاریخی مکاتب فکری فلسفه علم

صفحه	عنوان
۱۵۷	۳-۳ حسابداری کانتی است یا کنتی و دیگر پرسش‌ها
۱۵۸	۳-۳-۱ سنت فکری کانت یا کنت؟
۱۶۱	۳-۳-۲ کدام رویکرد سنت فکری کانت؟
۱۷۲	۳-۴ نتیجه‌گیری
۱۷۴	فصل چهارم: تئوری انتقادی و طرح سیستم‌های حسابداری
۱۷۴	۴-۱ مقدمه
۱۷۵	۴-۲ زمینه تاریخی و موضوعی تئوری انتقادی
۱۸۷	۴-۳ الگوی تئوری و عمل هابرماس و کاربرد آن در حسابداری
۱۸۷	۴-۳-۱ مقدمه و مرور اجمالی
۱۹۲	۴-۳-۲ ادعاهای اعتباری گفتمان
۲۰۴	۴-۳-۳ سه مرحله تئوری انتقادی هابرماس در زمینه طراحی سیستم‌های حسابداری
۲۱۷	۴-۴ الگوی تئوری و عمل هابرماس و کاربرد تفسیری آن در حسابداری
۲۳۶	۴-۵ نکات نهایی
۲۳۹	منابع
۲۵۰	واژه‌نامه انگلیسی - فارسی
۲۵۶	نمایه نام‌ها

مقدمه مترجم

این کتاب اقتباسی از سه فصل اول رساله دکترای ریچارد لافلین^۱ است و به تحلیل بسامان نقش مکاتب فکری دو حوزه اصلی دانش حسابداری، یعنی «حسابداری مالی» و «حسابداری مدیریت» در توصیف وضعیت فعلی، ترسیم وضعیت مطلوب (تجویز) و تغییر رویه‌ها و سیستم‌های حسابداری در زمینه سازمانی آن‌ها می‌پردازد. این اقتباس همراه با دخل و تصرف‌هایی بوده است. به‌ویژه معرفی مختصر اندیشمندان در پاورقی به نوعی نتیجه پژوهشی مستقل و جذاب است.

برای تحلیل نقش مکاتب فکری حسابداری در توصیف، تجویز و تغییر رویه‌ها و سیستم‌های حسابداری در متن سازمانی آن‌ها، ابتدا با رجوع به چارچوب بارل و مورگان و به کمک دو شاخص مهم «ماهیت علوم اجتماعی» و «ماهیت جامعه»، مفروضات بنیادی مکاتب فکری حسابداری تعیین و معرفی می‌شود. سپس با رجوع به مکاتب فلسفه علم به‌ویژه آراء و افکار آگوست کنت (۱۷۹۸-۱۸۵۷) و امانوئل کانت (۱۷۲۴-۱۸۰۴)، رویکرد فلسفی مناسب برای تحلیل مکاتب فکری حسابداری شناسایی می‌شود. درنهایت با توجه به «تئوری زبان» لودویگ ویتگنشتاین (۱۸۸۹-۱۹۵۱) و «تئوری انتقادی» مکتب فرانکفورت و به‌ویژه آراء و افکار یکی از اندیشمندان اصلی آن یعنی یورگن هابرماس، روش‌شناسی مناسبی طراحی می‌شود. پرداختن به رویه‌ها و سیستم‌های حسابداری و به‌طور کلی ارزیابی «تئوری حسابداری» بر اساس این روش‌شناسی برای مطالعات حسابداری بسیار حیاتی است.

1. Laughlin, R.C. (1984), *The Design of Accounting Systems: A General Theory with an Empirical Study of the Church of England*, University of Sheffield.

پایان‌بخش این مقدمه مختصر سپاس‌گزاری از آقای دکتر محمدعلی آقائی، آقای امیرهادی معنوی‌مقدم و آقای محمدجواد کیوان است که فصل یا فصل‌هایی از کتاب را مطالعه و نکات ارزشمندی را مطرح کردند.

از عنایت ویژه آقای دکتر محمد ذبیحی، رئیس محترم سازمان سمت؛ آقای دکتر محمدرضا سعیدی، معاونت محترم نظارت علمی - فنی سازمان؛ آقای دکتر محمود جوان، مدیر محترم تدوین سازمان و آقای دکتر ساسان مهرانی، دبیر محترم گروه حسابداری سازمان نسبت به چاپ و نشر این کتاب، شایسته هرگونه قدردانی است. در این خصوص پیگیری‌ها و هماهنگی‌های سرکار خانم رضوان صادقیان، کارشناس محترم گروه حسابداری سازمان، قابل تحسین و تقدیر است. در پایان از سرکار خانم ضرغامی، ویراستار کتاب که موشکافانه کتاب را مطالعه و ویرایش کردند و سرکار خانم بیون برای کنترل فنی و سرکار خانم رؤیا صالحی برای صفحه‌آرایی کتاب، صمیمانه قدردانی و تشکر می‌کنم.

دکتر جواد رضازاده